

BASEL II VE YENİ TÜRK TİCARET KANUN TASARISI ÇERÇEVESİNDE KOBİ'LERİN UFRS'YE UYUM GEREKLİLİĞİ VE KARŞILAŞILABİLECEK SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Doç.Dr. Ganite KURT*

Dr. Veli ÖZTÜRK**

ÖZET

Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin %99.6'sını KOBİ'ler oluşturmaktadır. KOBİ'lerin, AB'ye uyum sürecinde Basel II'nin uygulamaya başlanması ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının yasallaşması süreci ile birlikte finansal raporlarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) göre hazırlamaları da bir zorunluluk olacaktır. KOBİ'lerin finansman sorunlarının başında yetersiz özkaynak kullanımı gelmektedir. Bunun çözümünde kullanılan en önemli kaynak ise banka kredileridir. Basel II ile birlikte, KOBİ'ler banka kredisi alabilmek ve fiyatlama avantajlarından yararlanabilmek amacıyla muhasebe sistemlerini UFRS'ye uygun hale getireceklerdir. Çalışmamızın amacı, UFRS'nin KOBİ'lere uygulanması aşamasında Basel II ve Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde karşılaşılabilecekleri sorunları tespit etmek ve çözüm önerileri getirmektir.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Basel II, UFRS

ABSTRACT

In The Frame Of Basel II And New Turkish Trade Code The Necessity of SME's Harmony With IFRS and The Problems Encountered And Solution Proposal

Small and medium sized firms (SMEs) consists 99,6% of all Turkish firms. To prepare financial reports according to International Financial Reporting Standards (IFRS) will become mandatory for SMEs because of the prospective impacts of implementation of the Basel II Accord in the process of harmonization of the EU rules and regulations and new Turkish Trade Code. One of the most important financial problems of the SMEs is the lack of equity capital. Bank credits are the solution of this problem. With Basel II Accord, SMEs have to harmonize their accounting and reporting system with the standards of IFRS in order to take bank credits and use the pricing advantages. The research question of our paper is that to give answers to the problems which may arise from the process of the using IFRS by the SMEs in the process of Basel II Accord and new Turkish Trade Code.

Key Words: SMEs, Basel II, IFRS

* Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Muhasebe Eğitimi Bölümü, ganite@gazi.edu.tr

** Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Muhasebe Eğitimi Bölümü, velioz@gazi.edu.tr

1. GİRİŞ

Küreselleşme süreci ile giderek yoğunlaşan ve bilgiye dayalı ekonominin getirdiği yeni koşullar çerçevesinde daha farklı bir boyuta taşınan rekabet ortamı, dikkatlerin ekonomide ağırlıklı bir yere sahip olan küçük ve orta ölçekli işletmeler üzerinde yoğunlaşmasına yol açmıştır.

KOBİ'lerin istihdam yaratmada katkısı, piyasa koşullarına uyum sağlamada esneklikleri, ekonomi ve sosyal refah düzeyini artırma, ülkeye katma değer yaratma ve kalkınma açısından ülke ekonomisine katkıları tartışılmaz bir gerçektir. Zira Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde şirketlerin yaklaşık %99'unu KOBİ'ler oluşturmaktadır.

Türkiye ekonomisi için de son derece önemli bir yere sahip olan KOBİ'ler, Gümrük Birliği ile başlayan ve Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile şiddetini giderek daha da artıracak uluslararası boyuttaki bir rekabete hazır olmak zorundadırlar. Yukarıda saydığımız özellikleri nedeni ile Ülkemizin ekonomik büyümesinde KOBİ'lere önemli bir görev düşmektedir. Bu da ancak rakiplerine karşı rekabet avantajı sağlayabilmeleri durumunda mümkün olacaktır.

Basel II ile birlikte, KOBİ'ler banka kredisi alabilmek ve fiyatlama avantajlarından yararlanabilmek amacıyla muhasebe sistemlerini yeniden gözden geçirerek tüm mali işlemlerini kayıt altına almak zorundadırlar. Bu bağlamda küçük olmanın sağladığı esneklik ve uyum avantajını iyi kullanmanın yanı sıra düşük maliyetli finansman sağlayabilecek KOBİ'ler küresel boyutta bir rekabet avantajına sahip olacaklardır. Aksi durumda, KOBİ'ler giderek daha da artan sorunlarla karşı karşıya kalacaklar ve sonuçta ömürlerini sürdürebilmeleri zorlaşacaktır. Bu

bağlamda, Basel II standartlarının hiç kuşkusuz ki KOBİ'ler üzerinde önemli etkileri olacaktır. Bu etkileşimin derecesi, KOBİ'lerin bankacılık sisteminden sağladığı kaynakların büyüklüğü ile doğru orantılı olacaktır.

Türkiye ekonomisinde önemli yer tutan KOBİ'lerin AB'ye uyum sürecinde BASEL II'nin uygulamaya başlanması ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısının yasallaşması süreci ile birlikte finansal raporlarını Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre hazırlamaları bir zorunluluk olacaktır.

2.KOBİ TANIMI VE SINIFLANDIRILMASI

KOBİ'lere ilişkin literatür tarandığında, KOBİ kavramı üzerinde birleşilen kesin bir tanımın olmadığı görülmektedir. Sanayileşme süreci içinde, ekonomik şartlar ve kullanılan üretim teknikleri çok değiştiğinden küçük sanayi tanımı da değişmiştir. Genel olarak “küçük”, “orta” ve “büyük” sanayi ve işletme deyimleri hukuki olmaktan çok ekonomik ve teknik içeriğe sahiptir¹. Bu nedenle ülkelerin sanayileşme süreçlerine göre KOBİ'leri belirleyici ölçüler de değişmektedir.

KOBİ tanımında kullanılan ölçütler nicel veya nitel olabilmektedir. Nicel ölçütler; işçi sayısı, ciro, sermaye, nitel ölçütler ise işletmenin yönetimi, sermaye piyasasına dahil olup olmadığı, üretim sayılabilir. Her ülkeye göre farklılık gösteren KOBİ tanımlamalarının AB üyesi ülkelerde de farklı niceliklere sahip olduğunu görebiliriz.

2.1. AB'de KOBİ Tanımı

AB gerek ulusal gerekse Birlik bazında karışıklılığa neden olmamak üzere yeni bir tanım geliştirmiştir. 1 Ocak 2005 yılında KOBİ tanımı gün-

1 Sezer KORKMAZ ve Ganite KURT, **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Gelişiminde Risk Sermayesinin Önemi ve Kullanımı Konusunda Ampirik Bir Çalışma**, Gazi Kitapevi, Ekim 2003, Ankara, s.17.

cellenmiştir. Konsey kararı çerçevesinde belirlenen bir şekilde ortaya konulan KOBİ tanımı, işçi sayısı, bilanço büyüklüğü ve bağımsızlık kriterlerinden oluşan ölçüleri kapsamaktadır².

maktadır. Avrupa Komisyonunun Şubat 2005'te yayınladığı KOBİ'ler ile ilgili raporda Avrupa'daki KOBİ'lerin durumu şu şekilde özetlenmiştir; 2002 yılında AB'deki işletmelerin

Tablo 1: AB'de KOBİ Tanımı ve Sınıflandırılması

Sınıflandırma	Çalışan Sayısı	Yıllık Ciro	veya	Bilanço
Mikro Ölçekli İşletme	10'dan az	2 milyon Euro'ya kadar		2 milyon Euro'ya kadar
Küçük Ölçekli İşletme	50'den az	10 milyon Euro'ya kadar		10 milyon Euro'ya kadar
Orta Ölçekli İşletme	250'den az	50 milyon Euro'ya kadar		43 milyon Euro'ya kadar

Kaynak: The Activities of the European Union for Small and Medium- Sized Enterprises (SMEs) SME Envoy Report, 2005.

KOBİ'lerin tanımlanmasında kullanılan bir diğer kriter de bağımsızlık düzeyidir. Bağımsızlık düzeyi; hisselerin veya sermayesinin %25'den fazlası büyük bir grup tarafından sahip olunmasıdır; ancak bu şart şu iki durumda aşılabilecektir:

- İşletmenin sermaye sahipleri, kamu yatırım ortaklıkları, risk sermayesi şirketleri veya kurumsal yatırımcılar ise,
- İşletme sermayesi, hisselerinin kime ait olduğunun belirlenemeyeceği kadar küçük hisseler bölünmüş ise ve eğer işletme sermayesinin %25 veya daha fazlasının tek bir işletme tarafından üstlenilmemiş olduğunu veya sermayesinin küçük ve orta büyüklükteki işletme tanımı dışındaki işletmelerden meydana gelmemiş olduğu yasal olarak belirtilmişse.

AB'de sosyo-ekonomik fonksiyonları ile KOBİ'ler, şüphesiz ekonominin en dinamik sektörü ve ekonomik gelişmenin temel taşıdır.

%91,3'ünü çok küçük işletmeler, %7,3'ünü küçük işletmeler, %1,2'sini orta işletmeler ve %0,2'sini büyük işletmeler oluşturmaktadır. KOBİ'lerin desteklenmesi ve kurulmalarının teşvik edilmesi AB'nin sanayi politikaları arasında önemli bir yere sahiptir. AB'ye aday ya da üye ülkelerdeki KOBİ'lerin ihtiyaçları ve karşılaştıkları sorunlar dikkate alınarak rekabet edebilirliklerini güçlendirilmekte, idari, düzenleyici, finansal ve mali ortamları geliştirilmektedir. KOBİ'lerin AB mevzuatına uyumlaştırılması ve uluslararası alanda faaliyet göstermeleri desteklenmekte ve teşvik edilmektedir³.

2.2. Basel II'ye Göre KOBİ Tanımı

Daha önce de söylendiği gibi, KOBİ'lerin tanımlanmaları konusunda gerek ülkeler arasında, gerekse aynı ülke sınırları içerisindeki farklı kurumlar arasında bazı farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıkların başlıca sebebi, tanımlama yapılırken farklı kriterlerin kullanılıyor olmasıdır. Basel – II Standartlarına göre ise KOBİ'lerin tanı-

² www.gaziantepic.org; Avrupa Bilgi Merkezi, Avrupa Birliği Küçük ve Orta Boy İşletmeler.

³ Özlem YONAR, **Avrupa Birliğinde KOBİ'ler**, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, usak.org.uk

mı tek kritere göre yapılmaktadır. Bu kriter ise, işletmelerin yıllık satış ciroları olmaktadır. Bu durumda, yıllık satış ciroları 50 Milyon Euro'nun altında kalan işletmeler KOBİ olarak değerlendirilmektedir. Ancak, Basel II standartları da, tıpkı diğer kurumların yaptığı tanımlamalarda olduğu gibi, KOBİ'leri kendi içerisinde de sınıflara ayırmaktadır. Sınıflara ayırma konusunda kullanılan kriter ise, KOBİ'lerin kullandıkları kredi miktarları olarak görülmektedir⁴.

Tablo 2: Basel II'ye Göre KOBİ Tanımı ve Sınıflandırılması

Yıllık Satış Cirosu	Kredi Tutarı	Sınıflandırılması
Ciro> 50.000.000	Kredi >1.000.000	Kurumsal
Ciro> 50.000.000	Kredi< 1.000.000	Kurumsal
Ciro< 50.000.000	Kredi>1.000.000	Kurumsal
Ciro< 50.000.000	Kredi< 1.000.000	Perakende

Kaynak: TBB, 2004.

2.3. Türkiye'de KOBİ Tanımı ve Sınıflandırılması

Türkiye'de farklı kuruluşlar tarafından farklı KOBİ tanımlarının yapılmasından kaynaklanan kargaşayı sona erdirmek ve AB ile işbirliği gibi konularda yarattığı sıkıntıları ortadan kaldırması amacıyla 18.11.2005 tarih ve 25997 Sayılı Resmi Gazete de yayınlanan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmeliğe göre, aşağıdaki kriterlere göre belirlenmiştir.

Tablo 3: Türkiye'de KOBİ Tanımı ve Sınıflandırılması

Sınıflandırma	Çalışan Sayısı	Ciro
Mikro Ölçekli İşletme	1-9	1.000.000 YTL
Küçük İşletme	10-49	5.000.000 YTL
Orta Ölçekli İşletme	50- 249	25.000.000 YTL

⁴ ATO, BASEL II 'KOBİ'lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi, Ankara, 2007, s.33.

Söz konusu yönetmeliğin 4. maddesine göre “yasal statüsü ne olursa olsun, bir veya birden çok gerçek veya tüzel kişiye ait olup, bir ekonomik faaliyette bulunan birimler” işletme olarak tanımlanmıştır.

Yönetmeliğe göre KOBİ'ler, diğer işletmeler ile olan sermaye veya oy hakkı ilişkilerine göre bağımsız işletmeler, ortak işletmeler ve bağlı işletmeler olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Yeni tanımla getirilen bağımsızlık ilkesi ise yönetmelikte şu şekilde tanımlanmaktadır.

Gerçek veya tüzel kişilerin sahip olduğu ve bu Yönetmeliğe göre ortak veya bağlı işletme sayılmayan bir işletme;

- Başka bir işletmenin % 25 veya daha fazlasına sahip değilse,
- Herhangi bir tüzel kişi veya kamu kurum ve kuruluşu veya birkaç bağlı işletme tek başına veya müştereken bu işletmenin % 25 veya daha fazla hissesine sahip değilse,
- Konsolide edilmiş hesaplar düzenlemiyorsa ve konsolide hesaplar düzenleyen başka bir işletmenin hesaplarında yer almıyorsa ve bu nedenle bağlı bir işletme değilse, bağımsız işletme kabul edilmektedir⁵.

3. TÜRKİYE'DE İMALAT VE HİZMET SEKTÖRÜNDEKİ KOBİ'LERİN SAYILARI

2002 yılı itibariyle Türkiye'de faaliyet gösteren toplam 1.858.191 adet işletme bulunmaktadır. Bunların dağılımı aşağıdaki gibidir:

Tablo 4: Türkiye'de Faaliyet Gösteren İşletmelerin Dağılımı

İşçi Sayısı	İşyeri Sayısı
1-9 İşçi	1.788.835
10-49 İşçi	58.521
50-150 İşçi	7.407
151-250 işçi	1.577
251 ve üzeri işçi	1.851
TOPLAM	1.858.191

Kaynak: TÜİK, Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı, 2002, s.4.

Yukarıdaki Tablo 4 incelendiğinde, Türkiye'de faaliyet gösteren işletmelerin %99,6'sının KOBİ olduğu görülmektedir. Toplam, 1.856.340 adet KOBİ'nin;

- %96,4'ü Mikro KOBİ'ler
 - %3,1'i Küçük KOBİ'ler
 - %0,5'i Orta Büyüklükte KOBİ'ler
- oluşturmaktadır.

Ayrıca, Türkiye'de faaliyet gösteren KOBİ'lerin sektörlere göre dağılımı ise aşağıdaki gibidir;

Tablo 5: KOBİ'lerin Sektörlere Göre Dağılımı

Sektör	KOBİ Sayısı	%
İmalat	271.399	14,6
Hizmet	717.096	38,6
Ticaret	867.845	46,8
TOPLAM	1.856.340	100,0

Kaynak: TÜİK, Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı, 2002, s.4.

⁵ www.ikv.org.tr, KOBİ Tanımı Avrupa ile Uyumlaştırıldı.

Tablo 5 incelendiğinde; KOBİ'lerin %46,8'inin ticaret sektöründe, %38,6'sının hizmet sektöründe, %14,6'sının ise imalat sektöründe faaliyet gösterdikleri görülmektedir.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin mikro, küçük ve orta büyüklükteki KOBİ'lere dağılımı ise aşağıda Tablo 6'da verilmiştir;

Tablo 6: İmalat Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Dağılımı

İşçi Sayısı	İşyeri Sayısı	%
Mikro KOBİ'ler (1-9 İşçi)	245.789	90,6
Küçük KOBİ'ler (10-49 İşçi)	21.236	7,8
Orta Büyüklükte KOBİ'ler (50-250 İşçi)	4.374	1,6
TOPLAM	271.399	100,0

Kaynak: TÜİK, Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı, 2002, s. 4-7.

Tablo 6 incelendiğinde; imalat sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin büyük bir kısmının mikro KOBİ'ler olduğu görülmektedir. Küçük ve orta büyüklükteki KOBİ'lerin sayısı ise %9,4 düzeyindedir.

Hizmet sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin mikro, küçük ve orta büyüklükteki KOBİ'lere dağılımı ise aşağıda Tablo 7'de verilmiştir;

Tablo 7: Hizmet Sektöründe Faaliyet Gösteren KOBİ'lerin Dağılımı

İşçi Sayısı	İşyeri Sayısı	%
Mikro KOBİ'ler (1-9 İşçi)	690.810	96,3
Küçük KOBİ'ler (10-49 İşçi)	22.776	3,2
Orta Büyüklükte KOBİ'ler (50-250 İşçi)	3.510	0,5
TOPLAM	717.096	100,0

Kaynak: TÜİK, Genel Sanayi ve İşyeri Sayımı, 2002, s. 4-10.

Tablo 7 incelendiğinde; hizmet sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin %96,3'ünün mikro KOBİ'ler olduğu görülmektedir. %3,2'si küçük KOBİ'ler ve %0,5'i ise orta büyüklükteki KOBİ'lerden oluşmaktadır.

4. TÜRKİYE'DE KOBİ KAPSAMINDA OLAN ŞİRKETLERİN SON 10 YIL İÇERİSİNDE FİNANSMAN KAYNAKLARINDAKİ DEĞİŞİMLER

Türkiye'de yapılan çalışmaların büyük çoğunda, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin sorunları arasında finansal sorunlar birinci sırayı almaktadır. KOBİ'ler finansman yetersizlikleri nedeniyle gelişmiş teknolojilere sahip olamamakta, eski teknoloji ile emek yoğun çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Bu da ürettikleri malın kalitesine olumsuz yansımaktadır. Kalitesiz üretim, KOBİ'lerin satış gücünü, dolayısıyla büyük işletmelerle rekabet gücünü engellemektedir. Eski teknolojilerle yapılan üretim ile KOBİ'lerin, ihracat yapamayacağı ve uluslararası pazarlarda rekabet edemeyeceği aşikardır. Finans ve pazarlama faaliyetlerini gereği gibi yerine getiremeyen KOBİ'ler bu anlamda büyük işletmelere karşı diğer alanlarda oluşan üstünlüklerinden istenilen biçimde yararlanamamaktadırlar⁶.

Yapılan çeşitli çalışmalar ve araştırmalar incelendiğinde KOBİ'lerin finansman sorunlarını temel olarak aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür⁷;

- Yetersiz işletme sermayesi,
- Yetersiz öz sermaye,
- Kredi sağlamada karşılaşılan güçlükler,
- Kredi maliyetlerinin yüksekliği,
- Tahsilatlarda etkinlik sağlanamaması,
- Teşviklerden yararlanamaması,
- Ekonomi politikalarının ve enflasyonun firmalar üzerindeki etkisi,
- Sermaye piyasalarından yararlanma olanaklarının kısıtlı olması.

KOBİ'lerin finansman kaynaklarını nereden sağladıklarını ve yıllar itibarı ile kaynak sağlama yöntemlerinde bir değişiklik olup olmadığını tespit etmek amacıyla, Yüksek Öğrenim Kurulu Tez Merkezi'nden faydalanılarak 2000 yılından günümüze kadar yapılan akademik çalışmalar incelenmiş ve konu ile ilgili 14 çalışma tespit edilmiştir. Bunlar, aşağıda Tablo 8'de ve Tablo 9'da gösterilmiştir.

6 Ertan OKTAY ve Alptekin GÜNEY, **Türkiye'de KOBİ'lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri**, "21.Yüzyılda KOBİ'ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri" Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C., 03-04 Ocak 2002.

7 Tamer MÜFTÜOĞLU, **Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler**, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2002, s.268.

Tablo 8: 2000 Yılından Bugüne Yazılan Tezlerde

Konu	Yazar Yılı	Araştırma Alanı	Bulgular
“Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansmanında Banka Kredilerinin Rolü Üzerine Konya İlinde Bir Araştırma	Gökhan KAHRAMAN: (2001, Yüksek Lisans Tezi)	Konya ilinde, 75 KOBİ'ye anket	Finansman Kaynakları: %38 Ortak Temini %25 Banka Kredisi %22 Esnaftan Borç %15 Diğer
Avrupa Birliği Sürecinde Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Ekonomideki Yeri ile Finansman Sorunları ve Denizli Örneği	Beytullah YILMAZ: (2002, Yüksek Lisans Tezi)	Denizli ilinde, 76 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %43 Banka Kredisi %4 Piyasadan Borç %1 Sermaye Piyasası %52 Kullanmıyorum
KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Halka Açılarak Çözülmesi	Çağdaş DİKER: (2003, Yüksek Lisans Tezi)	Ege Bölgesi Sanayi Odasına Kayıtlı Elektrik İmalat Sektörü, 25 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %44 Banka Kredisi %8 Leasing %48 Kullanmıyorum
KOBİ'lerin Finansmanında Risk Sermayesi ve Yatırım Bankacılığının Rolü”	Ünal EFE: (2003, Yüksek Lisans Tezi)	İstanbul ve Kocaeli illerinde, 80 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %46 Banka Kredisi %29 Ticari Krediler (Vadeli Mal Alışı) %11 Sermaye Artırımı %9 Yeni Ortak Alımı %5 Risk Sermayesi
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansal Sorunları ve Trabzon ilinde Bir Uygulama”	Doğan GÜRDAL: (2003, Yüksek Lisans Tezi)	Trabzon ilinde, 100 KOBİ'ye anket yapılmış	% 60 Özkaynak % 35 Banka Kredisi % 5 Satıcı Kredileri
İMKB'de Kayıtlı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansal Sorunlarının Çözümünde Sermaye Piyasasının Rolünün Belirlenmesi”	Volkan MESTANOĞLU: (2003, Yüksek Lisans Tezi)	İMKB'de, 48 KOBİ'ye anket yapılmış	%93 Banka Kredisi %7 Ortaklardan Alınan Borçlar
KOBİ'lerin Finansman Sorunlarının Çözümüne Yönelik Finansal Destekler ve Finansman Teknikleri ile İlgili Bir Araştırma	Onur GÖZBAŞI: (2003, Yüksek Lisans Tezi)	Kayseri ilinde, 36 KOBİ'ye anket yapılmış	İşletme Dışı Finansman Kaynakları: %94 Banka Kredisi %38 Ticari Bankalar %33 Eximbank %23 Halkbank %3 3. Kişi ve Kuruluşlar %3 Leasing Kuruluşları

			İşletme İçi Finansman Kaynakları: %46 Oto Finansman %42 Yeni Sermaye Koyarak %12 Yeni Ortak Alarak
Avrupa Birliği Sürecinde KOBİ'lerin Finansal Yapıları ve Finansal Açından Yeniden Yapılandırılmalarına Yönelik Gaziantep İli Uygulaması	Mustafa UĞURLU: (2004, Yüksek Lisans Tezi)	Gaziantep İlinde, 103 KOBİ'ye anket yapılmış	İşletme Dışı Finansman Kaynakları: 55 KOBİ %100 Banka Kredisi %75 Ticari Bankalar %13 Yatırım ve Kalkınma Bankası Kredileri %12 Teşvik Kredileri İşletme İçi Finansman Kaynakları: 48 KOBİ %65 Sermaye Artırımı %23 Oto Finansman %10 Yeni Finansal Teknikler %2 Diğer
Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Finansmanında Alternatif Yaklaşımların Analizi"	Mustafa M. GÜNAY: (2005, Doktora Tezi)	İstanbul ilinde, 200 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %77 Banka Kredisi %14 Özkaynaklardan (Ortaklardan) %5 Diğer Firmalardan %3 Şahıslardan %1 Yurt Dışından
Avrupa Birliği'nde KOBİ'lere Yönelik Finansal Modeller ve Ülkemizde Uygulanabilirliği	Neriman Pınar IŞIN: (2005, Yüksek Lisans Tezi)	Ankara ilinde, 241 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları %46 Kredi kullanıyor. %54 Kredi kullanmıyor
KOBİ'lerin Finansal Kaynaklara Ulaşım Olanakları ve Finansal Yapıları: Çaycuma'daki KOBİ'ler Üzerine Bir Alan Çalışması	Gülşen CURA: (2006, Yüksek Lisans Tezi)	Zonguldak İli Çaycuma İlçesinde, 55 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %22 Banka Kredisi %28 Ticari Krediler %16 Sermaye Artırımı %2 Diğer Grup Şirketlerden %33 Diğer
KOBİ'lerin Risk Sermayesi Finansman Modelinden Yararlanma Olanakları ve Beklenen Faydalar (Eskişehir İl Merkezindeki KOBİ'ler Örneği	Senem KİLİMLİOĞLU: (2006, Yüksek Lisans Tezi)	Eskişehir İlinde, 51 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %33 Yabancı Kaynak kullanıyor. Bunların; %67 Banka Kredisi %20 Leasing %4 Risk Sermayesi %2 Factoring %2 Franchising %12 Diğer %67 Yabancı Kaynak kullanmıyor

TABLO 9: Yapılan Projeler

Konu	Yazar Yılı	Araştırma Alanı	Bulgular
"KOBİ'lerin Gelişiminde Risk Sermayesinin Önemi ve Kullanımı Konusunda Ampirik Bir Çalışma"	Doç. Dr. Sezer KORKMAZ ve Yrd. Doç. Dr. Ganite KURT	Ege'de İzmir'de, Marmara'da İstanbul'da Toplam 250 KOBİ'ye anket yapılmış	Finansman Kaynakları: %27 Banka Kredisi %20 Kredili Mal Alımı %17 Sermaye Artırımı %9 Leasing %8 Özel Finans Kurumu %8 Yeni Ortak Bulma %3 Risk Sermayesinden Yararlanma %11 Diğer

Yukarıda belirtilen çalışmalar incelendiğinde, finansman kaynakları açısından aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

- 8 çalışmada finansman kaynağı olarak ilk sırada banka kredisi, ikinci sırada özkaynaklar ve üçüncü sırada da diğer kaynaklar kullanılmaktadır.
- 6 çalışmada finansman kaynağı olarak ilk sırada özkaynaklar, ikinci sırada banka kredisi ve üçüncü sırada da diğer kaynaklar kullanılmaktadır.
- KOBİ'lerin banka kredisi kullanma oranlarının son yıllarda arttığı ve %67'ye ulaştığı belirlenmiştir.

Yukarıdaki bulgular değerlendirildiğinde KOBİ'lerin kaynak kullanımındaki en önemli araçlarından birisi banka kredileridir. Bu anlamda KOBİ'lerin BASEL II'ye uyum sağlayarak kredi maliyetlerini azaltmaları ve sürdürülebilir bir büyüme gerçekleştirmeleri ve rekabet üstünlüğü yaratmaları gerekecektir.

5.KOBİ'LERİN MUHASEBE UYGULAMALARINA YÖN VEREN DÜZENLEMELER

5.1. Basel II ve KOBİLER

Basel II Kriterleri; Bankaların sermaye yeterliklerinin ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin olarak Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) bünyesinde oluşturulan Basel Bankacılık Denetim Komitesi ve ilgili ülkelerin tümünde yürürlüğe girmesi beklenen standartlar bütünüdür.

Basel II düzenlemesinin temel amacı, risklerin daha duyarlı ölçülmesini sağlayarak, sermaye duyarlılığının ölçülmesinde risk duyarlılığının dikkate alınarak, banka üst yönetimine düşen sorumlulukları artırmak, Ulusal ve Uluslararası denetim uygulamalarını güçlendirme ve şeffaf ve uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu finansal tabloların sunulması, piyasa disiplini sağlamak ve bu şekilde istikrarlı bir finans sektörüne erişilmesini hedeflemektedir.

BASEL II Standartlarının amacı bankaların kredi kriterlerinde risk yönetimini ön plana çıkarmaktır. Bu doğrultuda, Basel II ile risk odaklı kredi yönetimi ve risk odaklı kredi fiyatlaması ön plana çıkacaktır. Bu durum KOBİ'leri de etkileyecektir. KOBİ'ler için kredi riski derecesine sahip olma zorunluluğu yer alacaktır⁸.

Basel I çerçevesince gerekli olan OECD üyeliği avantajı Basel II standartlarının yürürlüğe girmesiyle kalkacaktır. Yeni standartlar ile kredi verilirken Dışsal Derecelendirme Firmaları tarafından verilecek kredi dereceleri uygulanacaktır.

Basel II neticesinde bankaların şeffaf, güvenilir ve etkin bir finansal raporlama ve muhasebe sistemine sahip olan, kredibilitesi ve risk derecelendirme notu daha yüksek firmaları kredilendirmeyi tercih etmelerine doğru bir yönelim söz konusu olacaktır⁹.

Bir banka kredisi veya alternatif finansman kaynağı bulmak isteyen KOBİ'ler derecelendirme notuna sahip olmak zorundadırlar. Derecelendirmede en önemli faktörlerden birisi şirketin finansal yapısıdır.

Türkiye'deki KOBİ'lerin özsermaye yapılarının zayıflığı finansman sorunlarının temelini oluşturmaktadır. Özsermaye yapısının güçlü olmasının kredi veren açısından bir güvenlik marjı oluşturduğu düşünüldüğünde KOBİ'lerimizin kredi alırken Basel II standartları çerçevesinde yüksek kaynak maliyetlerine katlanacakları veya kredi alamayacakları şüphe götürmeyecek bir gerçektir.

Diğer önemli bir husus KOBİ'lerimizin bilançolarının kredilendirmeye uygun olmaması ve yüksek oranda kayıt dışı işlemlerin bulunmasıdır. Bu noktada, Basel II ile birlikte KOBİ'lerin

derecelendirmede önemli sorunlar yaşayacağı da aşikardır. Bu bağlamda, KOBİ'lerin özellikle uluslararası muhasebe standartlarına uyumu ve bu kapsamda raporlama yapmaları gerekecektir.

Genellikle sahibinin aynı zamanda her alanda yöneticisi olduğu KOBİ'lerimizin büyük bir çoğunluğu hem finansal yönetim hem de muhasebe açısından profesyonel bir altyapıya sahip değildir. Ayrıca bu anlamda profesyonel bir destek de alamadıkları için KOBİ'lerin karşılaşılabilecekleri problemlerin önemi artmaktadır.

Sağlam finansal yapıya sahip olan işletmelerin riski daha düşük olacağından kredi maliyetleri daha düşük olacaktır. Bu nedenle ülkemizde KOBİ'lerin banka kredisi alabilmek ve fiyatlama avantajlarından yararlanabilmek amacıyla kayıt düzenlerini geliştirerek ticari faaliyetlerini kayıt altına almak şeffaf ve finansal raporlarını uluslararası finansal raporlama standartlarına göre hazırlamaları gerekmektedir.

5.2. AB Mevzuatı ve KOBİ'ler

1992'de imzalanan AB'nin kurucu anlaşması Maastricht Anlaşması'nın 157. maddesindeki "*Birlik ve üye ülkeler, Birlik sanayinin rekabet gücü kazanması için gerekli koşulları sağlayacaklardır*" ifadesi AB'nin KOBİ politikasının yasal dayanağını oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği'nin beşinci genişlemesinde (1 Mayıs 2004) AB'nin KOBİ politikası ayrı bir başlık altında incelenirken, Birlik mevzuatı 35 fasıl olarak ayrıldıktan sonra KOBİ'lere yönelik düzenlemeler Sanayi Politikası başlığı altında yer almıştır.

Bu düzenlemeler içerisinde konumuzla ilgili olan Fasıl 6 Şirketler Hukuku başlığı yer almaktadır.

8 Aksoy TAMER, *Basel I-II Sermaye Yeterliliği Uzlaşmaları Işığında Bilanço Varlıklarında Risk- Bazlı Ağırlıklandırma ve Risk- Odaklı Kredi Fiyatlamasının Çok Yönlü Etkilerine Yönelik Bir İnceleme*, Üçüncü Sektör Kooperatifçilik, Ekim Kasım Aralık 2005, s48

9 ATO, 2007.

AB mevzuatına uyum açısından KOBİ'lerden beklentiler;

- Genel amaçlı bir mali raporlama çerçevesinin benimsenmesi
- Şirketlerin denetlenmiş yasal varlıkları ve mali durumlarının kamuoyuna açık hale getirilmesi için gerekli koşulların benimsenmesi
- Odalara internet üzerinden kaydın mümkün kılınması
- Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi'nin (UFRS) uygulanmasındaki sorunların giderilmesidir.

AB'ye uyum sürecinde KOBİ'lerin Uluslararası Finansal Raporlama Sistemi'nin (UFRS) uygulanmasındaki sorunların giderilmesi ile şirketlerin yasal varlıkları ve mali durumlarının kamuoyuna açık hale getirilip şeffaflaştırılması sağlanacaktır. Bu anlamda; Maliye Bakanlığı, BBDK, Türk Muhasebe Standartları Kurumu, Adalet Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, SPK, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı gibi kuruluşlara büyük görev düşmektedir¹⁰.

5.3. T.T.K Tasarısı ve KOBİ'ler

İşletmelerin Avrupa birliğine uyum sürecinde karşılaşılabilecekleri sorunları giderebilmek açısından da önemli bir düzenleme olan TTK tasarısı KOBİ'ler açısından önemli bir dönüşümü zorunlu kılmaktadır.

TTK Tasarısı'nın en önemli yeniliklerinden birisi, işletmeler için getirdiği yeni muhasebe standartlarıdır. Tasarı m. 64 uyarınca, işletmelerin muhasebe düzeni, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları uyarınca hazırlanacak olan

“Türk Muhasebe Standartları'na” göre düzenlenecektir.

Muhasebe standartları işletmenin büyüklüğüne göre farklılık gösterdiğinden, KOBİ' kavramının açıklığa kavuşturulması zorunlu olmuştur. Tasarı m. 1500, KOBİ'leri karakterize edecek ölçütlerin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak Yönetmelik ile tanımlanacağını öngörmüştür. Zira Uluslararası Finansal Raporlama Standartları, KOBİ'ler açısından büyük işletmelere nazaran daha farklı muhasebe standartları uygulanmasını öngörmektedir. Tasarı m. 64/5 uyarınca Türk Muhasebe Standartları da Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na göre hazırlanacaktır. Böylelikle KOBİ'ler, yeni düzende Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın küçük ve orta çaplı işletmeler için öngördüğü muhasebe standartlarına tabi olacaktır¹¹.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) ile Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Kurulu ortak çalışması ile KOBİ'ler için 3 seviyeli bir yaklaşım getirmiş ve buna göre KOBİ muhasebe standartları geliştirilmiştir.

Muhasebe ve finansal raporlama uygulamaları açısından KOBİ'ler üçe ayrılmaktadır.

1. Seviye: Halka açık şirketler UFRS'ye tam uyum
2. Seviye: Faaliyet hacimleri büyük olmakla birlikte halka açık olmayan şirketler. UFRS'ye sınırlı uyum, Kamuyu aydınlatma ilkelerine sınırlı uyum, değerlendirme ve mali tablolara alma ilkelerine tam uyum

10 İpek AYDIN ve Asuman ERDEM, AB Mevzuatının KOBİ'lere İlişkin Başlıkları ve İlgili Kuruluşlar AB Çalışma Grubu, Ankara, 17 Kasım 2005.

11 Deloitte, Türk Ticaret Kanun Tasarısının KOBİ'ler Alanında Getirdiği Yenilikler, s.4.

3. Seviye: Sahipleri tarafından yönetilen birkaç kişi çalıştıran işletmeler¹²

TTK Tasarısı da yukarıdaki sınıflandırmaya paralel bir sınıflandırma yaparak, küçük - orta ve büyük sermaye şirketi arasında da ayırım yapmaktadır (Tasarı m. 1501).

Bu ayırım da;

- 1) Aktifte görünen zararın indirilmesiyle tespit edilen bilanço toplamının tutarına,
- 2) Hesap döneminin son gününden önceki on iki ay içindeki satışlar toplamına,
- 3) Yıllık ortalama çalışan sayısına göre belirlenmektedir.

Sermaye şirketleri arasında yapılan bu ayırım da, sermaye şirketinin büyüklüğüne göre uygulanacak muhasebe standartlarını belirlemeye hizmet edecektir.

Bu nedenle TTK Tasarısı'nın özellikle muhasebe standartlarına ve bu standartlar uyarınca tutulacak ticari ve mali kayıtlara ilişkin olarak, KOBİ'ler bakımından özel bir düzenleme getirecektir.

6. KOBİ'LERDE UFRS UYGULAMALARININ GEREKLİLİĞİ

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu, UFRS'lerin tüm işletmelere uygulanamayacağı yolundaki eleştiriler neticesinde KOBİ'ler için ayrı bir finansal raporlama standart seti hazırlama gereği duymuştur¹³. Ve hazırlanan bu Stan-

dart taslağını Şubat 2007 tarihinde kamuoyunun görüşüne sunmuştur. Taslakların genelde UFRS'den biraz daha sadeleştirilmiş ve basite indirgenmiş olarak sunulduğu görülmektedir. Ancak UFRS'nin özeti anlamına gelmemektedir. UFRS'lerde olmayan ancak UFRS'lerin belli kısımlarında yer alan benzer konuların bir araya getirilmesi ile oluşturulan bölümlerinde hazırlandığı görülmektedir¹⁴.

Ülkemizde de muhasebe standartlarını oluşturmak ve yayımlamak üzere kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, uluslararası standartların ülkemizde de uygulanması için çalışmalar yürütmektedir. Bu kurul, uluslararası muhasebe standartlarının ülkemizde de uygulanması konusunda ilke kararı vermiş ve aynen kabul etme esasını benimsemiştir.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nda KOBİ'ler için ayrı bir muhasebe standart taslağı hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Bu çalışmada KOBİ'lerle direkt ilişkisi olmayan standartlar kapsama alınmamıştır. Türkiye Muhasebe Standartlarının seçenek sunduğu bazı uygulamalarda yalnızca daha basit seçenek önerilmiştir¹⁵.

BASEL II, Türk Ticaret Kanun Tasarısı ve Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde KOBİ'lerin bu uyum sürecini bir an önce gerçekleştirmeleri gerekecektir. Basel II ve Türk Ticaret Kanun Tasarısının uygulanmaya konulması KOBİ'leri aşağıda belirtilen hususlar açısından etkileyecektir.

12 Zafer SAYAR ve Mehmet OKUR, **KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı ve Ülkemizde Uygulanabilirliği**, XXVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, 23-27 Mayıs 2007, s.82; Tatiana KRYLOVA, UNCTAD / ISAR Project On Accounting By SMES IFAC/ SMP/sme and Deveopment Nations Consultative Conferance 10- 11 march 2005, Prague, Czech Republic.

13 Volkan DEMİR, "KOBİ'ler İçin UFRS'nin Son Taslağı ve Değerlendirmeler" **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.45.

14 Zafer SAYAR ve Mehmet OKUR, a.g.e., s.83.

15 Nalan AKDOĞAN, "Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci; Sorunlar; Çözüm Önerileri", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.107.

i) UFRS uygulamaları kanuni bir mecburiyet olacaktır: Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun yasallaşması ile birlikte Tasarı'nın kanunlaşması halinde; tüm ticari işletmelerin muhasebe düzeni, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ışığında hazırlanmakta olan Türkiye Muhasebe Standartları'na göre tutulacaktır. Bu düzenleme, tüm ticari işletmelerin kayıtlarının bir düzene sokulması ve standardize edilmesi açısından bir reform niteliğindedir.

ii) KOBİ'ler UFRS'ye geçiş ile birlikte kaliteli bilgi üretecektir: Muhasebe ve raporlama sisteminde değerlendirme sorunları, muhasebe kayıtları dışında bırakılan işlem ve faaliyetler, yaratıcı muhasebe uygulamaları şirketlerin bilançolarının bozulmasına dolayısıyla kaliteli bilgi üretilmesine engel teşkil etmektedir¹⁶.

Bankaların ulusal sınırların ötesinde krediler verdiği ve çok uluslu olarak faaliyet gösterdikleri göz önüne alındığında, küçük ve orta ölçekli işletmelerin UFRS'ye uyumlu finansal tablo hazırlamaları ile uluslararası alanda anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, güvenilir finansal bilgi sunumunu sağlayacaktır. Bu durum aynı zamanda uluslararası yatırımcılar açısından da işletmeleri çekici hale getirecektir.

iii) UFRS'ye göre hazırlanan raporlar gerçek riskleri ortaya çıkaracağından şirket yöneticileri bu riskleri daha iyi algılayıp önlem almak için çalışacaklar: Muhasebe sisteminden temel beklenti tarafsız, doğru ve menfaat gruplarının çıkarlarına ve sosyal sorumluluğa uygun finansal bilgi üretilmesidir. Muhasebe sistemi, şirketlerin finansal durumunun kontrol ve disiplin edilmesi sürecinde etkili bir araçtır. Bu ne-

denle etkin risk yönetim ve kontrolü sürecine katkı sağlaması aynı zamanda yüksek kalitede muhasebe bilgisi sağlaması konusunda sağlam ve güvenilir bir çerçeve sunması açısından muhasebe standartları önemlidir. Aksi takdirde zayıf veya yetersiz muhasebe standartlarının risk pozisyonlarını veya kayıpları gizleyerek işletmelerdeki risk yönetimi ve kontrolüne zarar verebilecektir¹⁷.

Basel II sisteminde kayıt dışılık kredi ilişkisinde risk primini arttıracığından, şeffaflık bir zorunluluk olmakta öte bir kültür olarak yerleşecektir. İşletmelerin kayıt dışı kalması, bankanın ölçemediği riski almak istememesi veya yüksek fiyatla alması sonucunu doğuracağından işletmeler daha şeffaf olma ve kayıt dışı olmama yoluna gideceklerdir. Ülkemizde işletmeler kayıt dışında kalarak maliyetlerini düşürdüklerini düşünmektedirler. Ancak bu durum Basel II sisteminde işletmelerin daha yüksek faizle borçlanmalarına neden olacağından, bu avantajları ortadan kalkacaktır¹⁸.

iv) UFRS'ye göre hazırlanan finansal tablolar KOBİ'lerin performanslarının sağlanmasında iyi bir ölçü olacaktır: Türkiye'de KOBİ'ler vergiye dayalı finansal rapor hazırladıkları için finansal tabloları finansal pozisyonlarının göstermekten uzaktır. UFRS'ler ise bilgi temelli rapor ürettikleri için işletmelerin performanslarının ölçümünde iyi bir ölçüt olacaktır.

v) KOBİ yönetiminde kurumsallaşmayı getirecektir: Kurumsal yönetim bir yönetim felsefesidir. Kurumsal yönetim esas olarak; şirket yöneticilerinin, pay sahipleri küçük yatırımcılar, şirket alacaklıları, düzenleyici kamu kuruluşları

16 Yener COŞKUN, Bankalarda Öz Disiplin Süreçlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s.108.

17 BASEL KOMİTESİ, Report to G/ Finance Minister and Central Bank Governors on International Accounting Standards. Basel Committee Publications (NO:96) <http://www.Bis.org/pub1/bcbs96.pdf>, s.28.

18 ATO, a.g.e., s.57.

ve kısaca tüm paydaşlara olan sorumluluklarını net bir şekilde ortaya koymakta ve bu bağlamda yöneticilerin hesap verebilirliklerini ve şeffaflıklarını ön plana çıkarmaktır.¹⁹

Kurumsal yönetim ilkeleri 1999 yılında OECD tarafından teşkilata üye ülkelerin sermaye piyasalarının ekonomik kalkınmaya katkısının artırılması ve uluslararası finans sisteminin bir parçası olarak yapılandırılması hedefine uygun olarak yayınlanmıştır. 2004 yılında revize edilen ve esasen bağlayıcı olmayan bu ilkeler, ülkelerin kendi hukuki, kurumsal ve düzenleyici yapılarını değerlendirme ve geliştirme çabalarına referans olarak hizmet etme amacını gütmektedir²⁰.

Kurumsal Yönetim, özellikle yatırımcıların ve toplum güveninin sağlanmasında en önemli rolü oynamaktadır. Bu da şeffaflık ilkesinin tesisi ile sağlanabilir. Şeffaflık ise uluslararası standartlarda kurumsal raporlama, yine uluslararası standartlarda bağımsız dış denetim ile mümkündür.

Türkiye gibi gelişmekte olan piyasalar açısından etkin kurumsal yönetim ilkelerinin uygulanması yabancı yatırımcıların ilgisini artıracaktır. Bugün Avrupa Birliği ve ABD başta olmak üzere tüm sermaye piyasaları etkin ve zorlayıcı Kurumsal Yönetim uygulamalarında zorunluluk yaratmışlardır. Sermaye Piyasası Kurulu da Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi şirketler için Kurumsal Yönetim İlkeleri yayınlamış ve bunlara uyumlu ilgili açıklama zorunlulukları getirmiştir. Yeni Türk Ticaret Kanun tasarısı da Kurumsal Yönetim maddeleri içermektedir.

7. SONUÇ

Basel II ile birlikte bankalar sermaye yeterlilik oranını hesaplamak üzere İçsel Derecelendirme

Yöntemi uygulayacaklar ve bu yöntemin uygulanabilmesi için KOBİ'lerin kredi risk derecesine sahip olma zorunlulukları bulunacaktır. Kredi sınıflandırılmasında kurumsal portföyde bulunacak KOBİ'ler derecelendirmeye tabi tutulacaklardır. Tüm derecelendirme yöntemlerinin gereksinim duyduğu dayanak noktası finansal raporların şeffaflığıdır.

Türkiye'de kurumsal anlamda değerlendirilebilecek KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğu uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu olarak denetlenememekte ve şirketlerin yönetimi kurumsallaşmadan oldukça uzak bir şekilde işlemektedir.

Özsermaye yapıları bozuk olan ve şiddetli finansman sorunu yaşayan KOBİ'lerimizin Basel II ile gelen değişime uyum sağlayamamaları durumunda kredi maliyetlerinin artması neticesinde sürdürülebilir bir büyüme gerçekleştirilemeyeceği, dolayısı ile de ileriye yönelik bir planlama yapamayacağı, beraberinde rekabet üstünlüğü sağlayamayacağı bir gerçektir.

Bilançoları şeffaf olmayan, uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu raporlama yapamayan ve kurumsallaşmadan uzak KOBİ'lerimizin derecelendirme aşamasında ve bankalar ile çeşitli sorunlarla karşılaşacağı aşikardır.

KOBİ'ler bu sürece en kısa sürede uyum sağlamak için aşağıda açıklanan hususlardaki problemlerini gidermeye çalışmalıdır.

i) KOBİ'ler bu değişikliklere uyum gösterecek bir yöneticiye sahip olmalıdırlar: KOBİ'lerin BASEL II, TTK tasarısı kapsamında yeni duruma ayak uydurmaları UFRS'ye uygun finansal tablo hazırlamalarında etkin muhasebe bilgi sistemine ve yeniliğe uyum sağlayan insan

19 Ferda ELERMAN, Türk İş Dünyası Şeffaflaşmaya Hazır mı?, 22/02/2007.

20 Nuran Cömert DOYRANGÖL ve Müge SALTOĞLU, "Muhasebeci Gözüyle BASEL II", **Mali Çözüm Dergisi**, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.363.

kaynağına ihtiyaç duyacaklardır. Tasarı'da yer alan düzenlemelerin amacına ulaşması açısından kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bunun anlamı KOBİ'ler için yeniden yapılandırma sürecine girmeleri gerektiğidir.

ii) Uluslararası muhasebe standartların özünü, ilkelerini ve işletmeye etkisini anlamaya çalışmalıdırlar: Standartta yer alan muhasebeleştirme ve ölçme ilkelerinin teorik anlamda öğrenilmesi veya anlaşılması ile uygulanabilmesinin birbirinden farklı hususlar olduğu düşünülmektedir²¹. Bu nedenle bu standartların iyi öğrenilmesi ve işletmeye etkisinin analiz edilmesi kaliteli finansal bilginin sunumunu gerçekleştirmek için önemlidir.

iii) Uyum için gerekli değişiklikleri ve muhasebe politikalarını belirlemeliler: KOBİ muhasebe standart taslağında çok sayıda seçimlik muhasebe politikalarının bulunması KOBİ'leri

muhasebe politikalarını belirlemeye zorlayacaktır.

iv) Mevcut muhasebe sistemleri daha etkin hale getirilmelidir: Taslak standart ülkemizde özellikle vergi temelli olarak gerçekleşen mevcut muhasebe ve finansal raporlama uygulamalarından farklı uygulamalar öngörmektedir. Bu nedenle KOBİ'ler mevcut muhasebe sistemlerini standartların öngördüğü şekilde değiştirmelidirler. Bu bağlamda KOBİ'lerin yeni bir muhasebe düzenine geçmesi, adeta o KOBİ'nin ekonomik yapısının yeniden kurulması anlamına gelmektedir. Bu dönüşüm, KOBİ'ler açısından maliyetlidir. Ancak bu dönüşümün başarılması, bambaşka bir ticaret ikliminin oluşumunu sağlayacaktır. Bu nedenle, muhasebe düzeninin değiştirilmesi ve ekonomik yapının yeniden kurulması konusunda KOBİ'lere mali ve entelektüel destek verilmelidir²².

21 Zafer SAYAR ve Mehmet OKUR, a.g.e., s.83.

22 Deloitte, a.g.e., s.8.

KAYNAKÇA

Akdoğan, Nalan, “**Türkiye Muhasebe / Finansal Raporlama Standartlarının Uygulanma Süreci; Sorunlar; Çözüm Önerileri**”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.107.

Aksoy TAMER, **Basel I-II Sermaye Yeterliliği Uzlaşmaları Işığında Bilanço Varlıklarında Risk- Bazlı Ağırlıklandırma ve Risk- Odaklı Kredi Fiyatlamasının Çok Yönlü Etkilerine Yönelik Bir İnceleme**, Üçüncü Sektör Kooperatifçilik, Ekim Kasım Aralık 2005, s.48

ATO, **BASEL II ‘KOBİ’lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi**, Ankara, 2007.

Aydın, İpek ve Asuman Erdem, **AB Mevzuatının KOBİ’lere İlişkin Başlıkları ve İlgili Kuruluşlar AB Çalışma Grubu**, Ankara, 17 Kasım 2005.

Basel Komitesi, **Report to G/ Finance Minister and Central Bank Governors on International Accounting Standards**. Basel Committee Publications (NO:96) [http:// www. Bis.org/pub1 / bcbs96.pdf](http://www.Bis.org/pub1/bcbs96.pdf), s.28.

Coşkun, Yener, **Bankalarda Öz Disiplin Süreçlerinin Etkinliğinin Değerlendirilmesi**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2007, s.108.

Deloitte, **Türk Ticaret Kanun Tasarısının KOBİ’ler Alanında Getirdiği Yenilikler**.

Demir, Volkan, **KOBİ’ler İçin UFRS’nin Son Taslağı ve Değerlendirmeler**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.45.

Doyrangöl, Nuran Cömert ve Müge Saltoğlu, **Muhasebeci Gözüyle BASEL II**, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 80, Mart- Nisan 2007, s.363.

Elerman, Ferda, **Türk İş Dünyası Şeffaflaşmaya Hazır mı?**, 22/02/2007.

Korkmaz, Sezer ve Kurt Ganite, **Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Gelişiminde Risk Sermayesinin Önemi ve Kullanımı Konusunda Ampirik Bir Çalışma**, Gazi Kitapevi, Ekim 2003, Ankara.

Krylova, Tatiana, **UNCTAD / ISAR Project On Accounting By SMES IFAC/ SMP/sme and Devolepment Nations Consultative Conferance 10- 11 march 2005**, Prague, Czech Republic.

Müftüoğlu, Tamer, **Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler**, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2002.

Oktay, Ertan ve Alptekin Güney, **Türkiye’de KOBİ’lerin Finansman Sorunu ve Çözüm Önerileri**, “21.Yüzyılda KOBİ’ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri” Sempozyumu, Doğu Akdeniz Üniversitesi, K.K.T.C., 03-04 Ocak 2002.

Sayar, Zafer ve Mehmet Okur, **KOBİ Finansal Raporlama Standartları Taslağı ve Ülkemizde Uygulanabilirliği**, XXVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, 23-27 Mayıs 2007.

Yonar, Özlem, **Avrupa Birliğinde KOBİ'ler**, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, usak.org.uk.

www.gaziantepeic.org; Avrupa Bilgi Merkezi, Avrupa Birliği Küçük ve Orta Boy İşletmeler.

www.ikv.org.tr, **KOBİ Tanımı Avrupa ile Uyumlaştırıldı.**